

etiam secundum ordinem quem rebus humanis divina providentia præfixit; resurrectio Christi est causa nostræ resurrectionis; potuit tamen alium ordinem præfigere; & tunc esset alia causa nostræ resurrectionis, qualem Deus ordinasset.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit quando omnia quæ sunt in una specie, habent eundem ordinem ad causam primam illius effectus qui est inducendus in totam speciem. Sic autem non est in proposito: quia humanitas Christi propinquior est Divinitati, cujus virtus est prima causa resurrectionis, quam humanitas aliorum: unde resurrectio Christi causatur à Divinitate immediate, sed resurrectio aliorum mediante Christo homine resurgente.

Ad quartum dicendum, quod resurrectio omnium hominum habebit aliquid de similitudine resurrectionis Christi, (5) quod scilicet pertinet ad vitam naturæ, secundum quam omnes Christo fuerunt conformes: & ideo omnes resurgunt in vitam immortalem. Sed in Sanctis, qui fuerunt Christo conformes per gratiam, erit conformitas quantum ad ea quæ sunt gloriæ.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod causam effectui oportet aliquo modo conjungi: quia movens & motum, faciens & factum sunt simul; ut probatur in VII. Physic. text. x. xi. xli. Christus autem resurgens est causa univoca nostræ resurrectionis, ut supra dictum est: unde oportet quod in resurrectione corporum communi aliquo signo corporali dato Christus resurgens operetur: quod quidem signum, ut quidam dicunt, erit ad litteram vox Christi resurrectionem imperantis, sicut imperavit mari, & cessavit tempestas, Matth. viii. Quidam vero dicunt, quod hoc signum nihil aliud erit quam ipsa præsentatio evidens Filii Dei in mundo, de qua dicitur Matth. xxiv. 27. (6) *Sicut fulgur quod venit ab oriente, & apparet in occidente, ita erit adventus Filii hominis.* Et innuntiat auctoritati Gregorii, qui dicit (a), Lib. XXXIX. Moral. cap. xxxii. quod tubam sonare nihil aliud est quam mundo ut iudicem Filium demonstrare. Et secundum hoc ipsa apparitio Filii Dei vox ejus dicitur: quia ei apparenti obediat tota natura ad corporum humanorum reparationem sicut imperanti, unde injussu venire dicitur I. Thessal. iv. & sic ejus apparitio in quantum habet vim cujusdam imperii, vox ejus dicitur: & hæc vox quæcumque sit, quandoque dicitur clamor quasi præconis ad iudicium citantis; quandoque autem dicitur sonus tubæ, vel propter evidentiam, ut in littera dicitur, vel propter convenientiam ad usum tubæ qui erat in veteri testamento: tuba enim congregabantur ad concilium, commovebantur ad prælium, & vocabantur ad festum. Resurgentes autem congregantur ad concilium iudicii, ad prælium quo orbis terrarum pugnabit contra insensatos, ad festum æternæ solemnitatis.

Ad primum ergo dicendum, quod Damascenus in verbis illis circa materialem causam resurrectionis tria tangit, scilicet voluntatem divinam quæ imperat, virtutem quæ exequitur, & facilitatem exequendi in hoc quod nutum adjunxit ad similitudinem eorum

(5) Nicolai: illud scilicet quod pertinet. (6) Vulgata: *Sicut enim fulgur venit ab oriente, & paret usque in occidentem, ita erit & adventus &c.*

Ex Edit. P. Nicol. (a) Sub his verbis expresse non occurrit, sed sic in Pastoralis part. II. cap. iv. præconis officium esse ut ante adventum iudicis, qui terribiliter sequitur, quasi tuba clamando gradiatur.

quæ in nobis sunt: illud enim valde facile esset nobis facere, quod statim ad dictum nostrum fit; sed multo major apparet facilitas, si ante verbum prolatum ad primum signum voluntatis, quod nutus dicitur, executio nostræ voluntatis per ministros fiat: & talis noster nutus est quædam causa prædictæ executionis, in quantum per ipsum inducuntur alii ad nostram voluntatem explendam; nutus autem divinus, quo fiet resurrectio, nihil est aliud quam signum ab ipso datum, cui natura tota obediet ad resurrectionem mortuorum; & hoc signum idem est quod vox tubæ, ut ex dictis patet.

Ad secundum dicendum, quod sicut formæ sacramentorum habent virtutem sanctificandi, ut supra dictum est, non ex hoc quod audiuntur, sed ex hoc quod proferuntur; ita illa vox, quidquid sit, habebit efficaciam instrumentalem ad resuscitandum, non ex hoc quod sentitur, sed ex hoc quod proferitur; sicut etiam vox ex ipsa impulsione aeris excitat dormientem solvendo organum sentiendi, non ex hoc quod cognoscatur, quia iudicium de voce perveniente ad aures sequitur excitationem, & non est causa ejus.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procederet, si virtus data illi voci esset ens perfectum in natura: quia tunc quod ex ea procederet, virtutem jam naturalem factam principium haberet. Non autem est talis virtus illa, sed qualis supra dictum est esse in formis sacramentorum.

SOLUTIO III.

Ad tertiam questionem dicendum, sicut Augustinus dicit in III. de Trinit. cap. iv. quod sicut corpora crassiora, & inferiora per subtiliora, & potentiora quodam ordine reguntur; ita omnino corpora reguntur à Deo per spiritum vitæ rationalem: & hoc etiam Gregorius in IV. Dialog. tangit. Unde in omnibus quæ corporaliter à Deo fiunt, videtur Deus ministerio Angelorum. In resurrectione autem est aliquid ad transmutationem corporum pertinens, scilicet collectio cinerum, & eorum præparatio ad reparationem humani corporis: unde quantum ad hoc in resurrectione utitur Deus ministerio Angelorum. Sed anima sicut immediate à Deo creata est, ita immediate à Deo corpori iterato unietur sine aliqua operatione Angelorum. Similiter etiam gloriam corporis ipse faciet absque ministerio Angelorum, sicut & animam immediate glorificat. Et istud Angelorum ministerium vox dicitur secundum unam expositionem, quæ tangitur in littera.

Ad primum ergo patet solutio ex dictis.

Ad secundum dicendum, quod ministerium illud erit principaliter unius Archangeli, scilicet Michaelis, qui est Princeps Ecclesiæ, sicut fuit synagoga, sicut dicitur Daniel. x. qui tamen agit ex influentia Virtutum, & aliorum superiorum ordinum: unde quod ipse faciet, superiores ordines quodammodo facient. Similiter inferiores Angeli cooperabuntur ei circa resurrectionem singulorum, quorum custodia deputati fuerunt; & sic vox illa potest dici unius, & plurium Angelorum.

ARTICULUS III.

Utrum tempus resurrectionis oporteat differri usque ad finem mundi, ut omnes simul resurgant.

1. AD tertium sic proceditur. Videtur quod tempus resurrectionis non oporteat differri usque ad finem mundi, ut omnes simul resurgant. Quia major est convenientia capitis ad membra quam membrorum ad invicem, sicut causæ ad effectus quam effectuum ad invicem. Sed Christus, qui est caput nostrum, non distulit resurrectionem suam usque ad finem mundi, ut simul cum omnibus resurgeret. Ergo nec oportet quod priorum Sanctorum resurrectio usque ad finem mundi differatur, ut simul cum aliis resurgant.

2. Præterea. Resurrectio capitis causa est resurrectionis membrorum. Sed resurrectio quorundam membrorum nobilitum propter vicinitatem ad caput, non est dilata usque ad finem mundi, sed statim resurrectionem Christi secuta est, sicut pie creditur de beata Virgine, & Joanne Evangelista. Ergo & aliorum resurrectio tanto propinquior erit resurrectioni Christi, quanto per gratiam & meritum magis ei fuerint conformes.

3. Præterea. Status novi testamenti est perfectior, & expressius portat imaginem Christi quam status veteris. Sed quidam patres veteris testamenti, Christo resurgente, resurrexerunt, sicut dicitur Matth. xxvii. 52. *quod multa corpora Sanctorum qui dormierant, resurrexerunt.* Ergo videtur quod nec Sanctorum novi testamenti resurrectio differri debeat usque ad finem mundi, ut sit omnium simul.

4. Præterea. Post finem mundi non erit aliquis annorum numerus. Sed post resurrectionem mortuorum adhuc computantur multi anni usque ad resurrectionem aliorum, ut patet Apoc. xx. dicitur enim ibi vers. 4. *Vidi... animas decoloratorum propter testimonium Jesu, & propter verbum Dei; & infra: Et vixerunt, & regnaverunt cum Christo mille annis; & ceteri mortuorum non vixerunt, donec consumerentur mille anni.* Ergo resurrectio omnium non differretur usque ad finem mundi, ut sit omnium simul.

Sed contra est quod dicitur Job xxiv. *Homo cum dormierit, non resurgat, donec atteratur cælum, nec evigilabit ut resurgat de somno suo; & loquitur de somno mortis.* Ergo usque ad finem mundi, quando cælum atteretur, resurrectio hominum differretur.

Præterea. Hebr. xi. 39. dicitur: (1) *omnes testimonio fidei probati non acceperunt reprobationem, id est plenam animæ, & corporis beatitudinem, Deo ali-quod aliud pro nobis providente, ne sine nobis consummarentur, id est perficerentur.* Glossa, ,, ut in communi gaudio omnium majus fieret gaudium singulorum. ,, Sed non erit ante resurrectio quam corporum glorificatio: quia *reformabit copus humilitatis nostra configuratum corpori claritatis suæ.* Phil. III. 21. & resurrectionis filii erunt sicut Angeli in cælo, ut patet Matth. xxii. Ergo resurrectio differretur usque ad finem mundi, in quo omnes simul resurgent.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod tempus illud non sit occultum. Quia cujus principium est determinatum.

(1) Al. Homines.

tum, & scitum, & finis potest determinate sciri, eo quod omnia mensurantur quadam periodo, ut dicitur in II. de generatione, text. LVII. Sed principium mundi determinate scitur. Ergo & finis ipsius potest determinate sciri: & tunc erit tempus resurrectionis, & iudicii: ergo tempus illud non est occultum.

2. Præterea. Apoc. xvii. dicitur, quod mulier, per quam Ecclesia significatur, habet locum paratum à Deo, in quo pascatur diebus mille centis sexaginta. Daniel. etiam xxi. ponitur determinatus numerus dierum, per quos anni significari videntur, secundum illud Ezech. iv. 6. *Diem pro anno dedi tibi.* Ergo ex sacra Scriptura potest sciri determinate finis mundi, & resurrectionis tempus.

3. Præterea. Status novi testamenti præfiguratus fuit in veteri testamento. Sed scimus determinate tempus in quo verus testamentum statum habuit. Ergo & potest sciri determinate tempus in quo novum testamentum statum habebit. Sed novum testamentum habebit statum usque ad finem mundi: unde dicitur Matth. ult. 20. *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.* Ergo potest sciri finis mundi, & resurrectionis tempus.

Sed contra. Illud quod est ignoratum ab Angelis, est etiam hominibus multo magis occultum: quia ea ad quæ homines naturali ratione peringere possunt, multo limpidius, & certius Angeli naturali cognitione cognoscunt; similiter etiam revelationes hominibus non fiunt nisi mediantibus Angelis, ut patet per Dionysium iv. cap. cæl. Hier. Sed Angeli nesciunt tempus determinate, ut patet Matth. xxiv. 36. *De die illa, & hora nemo scit, neque Angeli cælorum.* Ergo tempus illud est hominibus occultum.

Præterea. Apostoli magis fuerunt conscii secretorum Dei quam alii sequentes, ut dicitur Rom. viii. 23. *Ipsi primitias spiritus habent.* Glossa, interlinealis, ,, tempore prius, & cæteris abundantius. Sed eis de hoc ipso quærentibus dictum est Actuum 1.7. *Non est vestrum nosse tempora, & momenta, quæ Pater in sua potestate posuit.* Ergo multo magis est aliis occultum.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod resurrectio non fiet subito, sed successive. Quia Ezech. xxxvii. 7. prænuntiatur resurrectio mortuorum, ubi dicitur: *Accesserunt ossa ad ossa; & vidi, & ecce super ea nervi, & carnes ascenderunt, & extensa est in eis cutis desuper; & spiritum non habebant.* Ergo reparatio corporum tempore præcedit conjunctionem animarum: & sic resurrectio non erit subita.

2. Præterea. Illud ad quod exiguntur plures actiones se consequentes, non potest subito fieri. Sed ad resurrectionem exiguntur plures actiones se consequentes, scilicet collectio cinerum, reformatio corporis, & infusio animæ. Ergo resurrectio non fiet subito.

3. Præterea. Omnis sonus tempore mensuratur. Sed sonus tubæ causa erit resurrectionis, ut dictum est. Ergo resurrectio fiet in tempore, & non subito.

4. Præterea. Nullus motus localis potest esse subito, ut dicitur in Lib. de sensu, & sensato, cap. vii. vel apud S. Thom. lect. 16. Sed ad resurrectionem exiguntur aliquis motus localis in collectione cinerum. Ergo non fiet subito.

Sed

Sed contra est quod dicitur I. Corinth. xv. 51. *Omnes quidem resurgemus... in momento, in ictu oculi. Ergo resurrectio erit subito.*

Præterea. Virtus infinita subito operatur. Sed, sicut Damascenus dicit de Fide orth. Lib. IV. cap. xviii. *Crede resurrectionem futuram divina virtute; de qua constat quod infinita est. Ergo resurrectio fiet subito.*

QUÆSTIUNCULA IV.

1. Ulterius. Videtur quod resurrectio non erit noctis tempore. Quia resurrectio non erit donec atteratur cælum, ut dicitur Job xiv. Sed cessante motu cœli, quod dicitur ejus attritio, non erit tempus, neque dies, neque nox. Ergo resurrectio non erit in nocte.

2. Præterea. Finis uniuscujusque rei debet esse perfectissimus. Sed tunc erit finis temporis: unde in Apoc. cap. x. dicitur quod tempus amplius non erit. Ergo tunc debet esse tempus in sui optima dispositione, & ita debet esse dies.

3. Præterea. Qualitas temporis debet respondere his quæ (1) geruntur in tempore. Unde Joannes xiv. fit mentio de nocte, quando Judas exivit à consorcio lucis. Sed tunc erit perfecta manifestatio omnium quæ nunc latent: quia cum venerit Dominus, *illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium*, ut dicitur I. Corinth. iv. 5. Ergo debet esse in die.

Sed contra. Resurrectio Christi est exemplar nostræ resurrectionis. Sed resurrectio Christi fuit in nocte, ut Gregorius dicit in hom. paschali, homil. xxi. in Evang. Ergo & nostra resurrectio nocturno tempore erit.

Præterea. Adventus Domini comparatur adventui furis in domum, ut patet Lucæ xxi. Sed fur in tempore noctis in domum venit. Ergo in tempore nocturno veniet. Sed veniente ipso fiet resurrectio, ut dictum est. Ergo resurrectio fiet tempore nocturno.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod sicut Augustinus dicit in III. de Trinit. cap. iv. divina providentia statuit ut corpora crassiora, & inferiora per subtiliora, & potentiora quodam ordine regantur: & ideo tota materia corporum inferiorum subjacet variationi secundum motum cælestium corporum: unde esset contra ordinem quem divina providentia in rebus statuit, si materia inferiorum corporum ad statum incorruptionis perduceretur manente motu corporum superiorum. Et quia secundum positionem fidei resurrectio erit in vitam immortalem conformiter Christo, qui resurgens à mortuis, jam non moritur, ut dicitur Rom. vi. ideo humanorum corporum resurrectio usque ad finem mundi differetur, in quo motus cœli quiescet. Et propter hoc etiam quidam Philosophi qui posuerunt motum cœli nunquam cessare, posuerunt reditum humanarum animarum ad corpora mortalia qualia nunc habemus, si ve ponerent reditum animæ ad idem corpus in fine magni anni, ut Empedocles, sive ad aliud, ut Pythagoras posuit quamlibet animam quodlibet corpus ingredi, ut dicitur in I. de Anima, text. lxi.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis caput magis conveniat cum membris convenientia proportionis, quæ exigitur ad hoc quod in membra fluat,

(1) Al. generantur. (2) Al. testamento. (3) Al. testamentum. (4) Al. per totum. (5) Nicolai pro veritate.

quam membra ad invicem; tamen caput habet causalitatem quandam super membra qua membra carent: & in hoc membra differunt à capite, & conveniunt ad invicem. Unde resurrectio Christi exemplum quoddam nostræ resurrectionis est, ex cuius fide spes nobis de nostra resurrectione consurgit; non autem resurrectio alicujus membri Christi est causa resurrectionis cæterorum membrorum: & ideo resurrectio Christi debuit præcedere resurrectionem aliorum, qui omnes simul resurgere debuerunt in consummatione sæculorum.

Ad secundum dicendum, quod quamvis inter membra Christi sint quedam aliis digniora, & magis capiti conformia, non tamen pertingunt ad rationem capitis, ut sint causa aliorum: & ideo ex conformitate ad Christum non debetur eis quod eorum resurrectio præcedat resurrectionem aliorum, quasi exemplar exemplatum, sicut dictum est de resurrectione Christi. Sed quod aliquibus hoc sit concessum, quod eorum resurrectio non sit usque ad communem resurrectionem dilata, est ex speciali gratiæ privilegio, non ex debito conformitatis ad Christum.

Ad tertium dicendum, quod de illa resurrectione Sanctorum cum Christo videtur dubitare Hieronymus, alius Auditor, in sermone de assumptione, utrum scilicet peracto resurrectionis (2) testimonio iterum mortui sint, ut sic eorum magis fuerit suscitatio quedam, sicut fuit Lazari, quam vera resurrectio, qualis erit in fine mundi: an ad immortalem vitam vere resurrexerint, semper in corpore victuri, in cælum cum Christo ascendentes corporaliter, ut Glossa dicit Math. xxvii. Et hoc probabilius videtur: quia ad hoc quod verum testimonium de vera resurrectione Christi proferrent, congruum fuit quod vere resurgerent, sicut Hieronymus alibi super cap. xxvii. Matthæi, dicit. Nec eorum resurrectio propter ipsos accelerata est, sed propter resurrectionem Christi testificandam: quod quidem (3) testimonium erat ad fundandum fidem novi testamenti: unde decentius factum est per patres veteris testamenti quam per eos qui jam novo testamento fundato decesserunt. Tamen sciendum est, quod etsi de resurrectione eorum in Evangelio mentio fiat ante resurrectionem Christi, tamen, ut per textum patet, intelligendum est per anticipationem esse dictum, quod frequenter Historiographis accidit. Nullus enim vera resurrectione ante Christum resurrexit, eo quod ipse est primitiæ dormientium, ut dicitur I. Corinth. xv. quamvis aliqui fuerunt resuscitati ante Christi resurrectionem, ut de Lazaro patet Joan. xi.

Ad quartum dicendum, quod occasione illorum verborum, ut Augustinus narrat XX. Lib. de Civit. Dei cap. i. quidam hæretici posuerunt primam resurrectionem futuram esse mortuorum, ut cum Christo mille annis in terra regnarent: unde vocati sunt Chiliasæ, quasi millenarii: & Augustinus ibidem ostendit verba illa aliter esse intelligenda, scilicet de resurrectione spiritali, per quam homines à peccatis dono gratiæ resurgunt. Secunda autem resurrectio est corporum. Regnum autem Christi dicitur Ecclesia, in qua cum ipso non solum martyres, sed etiam alii electi regnant, ut à parte (4) totum intelligatur. Vel regnant cum Christo in gloria quantum ad omnes. Et fit specialiter mentio de martyribus, quia ipsi præcipue regnant mortui, qui usque ad mortem (5) secundum veritatem certaverunt. Millenarius autem

non significat aliquem certum numerum, sed designat totum temporis quod nunc agitur, in quo Sancti cum Christo regnant: qui numerus millenarius designat universitatem magis quam centenarius, eo quod I. centenarius est quadratum denarii, sed millenarius est numerus solidus ex duplici ductu denarii in seipsum surgens, quia (6) decies decem decies mille sunt: & similiter in Psalm. cii. 8. dicitur: *Verbi quod mandavit in mille generationes*, id est omnes.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod sicut dicit Augustinus in Lib. lxxxiii. Q. quæst. lvi. ætas ultima humani generis, quæ incipit à Domini adventu usque ad finem sæculi, in quibus generationibus computetur incertum est, sicut etiam senectus, quæ est ultima ætas hominis, non habet determinatum tempus secundum mensuram aliarum, cum quandoque sola tantum teneat temporis quantum reliquæ omnes ætates. Hujus autem ratio est, quia determinatus numerus futuri temporis sciri non potest nisi vel per revelationem, vel per naturalem rationem. Tempus autem quod erit usque ad resurrectionem, numerari non potest naturali ratione: quia simul erit resurrectio, & finis motus cœli, ut dictum est: ex motu autem accipitur numerus omnium, quæ determinato tempore per naturalem rationem futura prævidentur. Ex motu autem cœli non potest cognosci finis ejus, quia cum sit circularis, ex hoc ipso habet quod secundum naturam suam possit in perpetuum durare. Unde naturali ratione tempus quod erit usque ad resurrectionem, numerari non potest. Similiter nec per revelationem haberi potest, ideo ut omnes semper sint solliciti, & præparati ad Christum occurrentium: & propter hoc etiam Apostolis de hoc quærentibus respondit Act. i. 7. *Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate*: in quo, ut Augustinus dicit XVIII. de Civitate Dei, cap. lxi. omnium de hac re (7) calculantium digitos resolvit, & quiescere jubet. Quod enim Apostolis quærentibus noluit indicare, nec aliis revelabit. Unde illi omnes qui tempus prædictum numerare voluerunt, hætenus falsiloqui sunt inventi. Quidam enim, ut Augustinus dixit ibidem, dixerunt ab ascensione Domini usque ad ultimum ejus adventum quadringentos annos posse compleri, alii quingentos, alii mille: quorum falsitas patet; & similiter patebit eorum qui adhuc computare non cessant.

Ad primum ergo dicendum, quod eorum quorum finis cognoscitur principio noto, oportet mensuram nobis esse cognitam: & ideo cognitio principio alicujus rei, cujus duratio mensuratur motu cœli, postumus cognoscere ejus finem, eo quod motus cœli est nobis notus. Sed mensura durationis motus cœli est sola divina dispositio, quæ est nobis occulta: & ideo quantumcumque sciamus principium ejus, finem scire non possumus.

Ad secundum dicendum, quod per mille ducentos sexaginta dies, de quibus fit mentio Apoc. xii. significatur omne tempus in quo Ecclesia durat, & non aliquis determinatus numerus annorum: & hoc ideo, quia prædicatio Christi, super quam fundatur Ecclesia, duravit tribus annis cum dimidio; quod tempus vere continet æqualem numerum dierum numero prædicto. Similiter etiam numerus eorum qui in Daniele ponitur, non est referendus ad numerum in IV. Sent. Tom. V.

(6) Al. decem dies. (7) Al. calcantium.

rum annorum aliquorum qui sint usque ad finem mundi, vel usque ad prædicationem Antichristi; sed debet referri ad tempus quo prædicabit Antichristus, & quo persecutio ejus durabit.

Ad tertium dicendum, quod quamvis status novi testamenti in generali sit præfiguratus per statum veteris testamenti, non tamen oportet quod singula respondeant singulis, præcipue cum in Christo omnes figuræ veteris testamenti fuerint completæ: & ideo Augustinus XVIII. de Civit. Dei, cap. lxi. respondet quibusdam, qui volebant accipere numerum persecutionum quæ Ecclesia passa est, & passura secundum numerum plagarum Ægypti, dicens: *Ego per illas res gestas in Ægypto istas persecutiones prophetice significatas esse non arbitror; quamvis ab eis qui hoc putant, exquisite, & ingentose illa singula his singulis comparata videantur non prophetico spiritu, sed conjectura mentis humanæ, quæ al. quando ad verum pervenit, aliquando fallitur. Et similiter videtur esse de dictis Abbatis Joachim, qui per tales conjecturas de futuris aliqua vera prædixit, & in aliquibus deceptus fuit.*

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod in resurrectione aliquid fiet ministerio Angelorum, & aliquid virtute divina immediate, ut dictum est. Illud ergo quod Angelorum ministerio fiet, non erit in instanti, si instans dicatur indivisibile temporis; erit tamen in instanti, si instans accipiat per tempore imperceptibili. Illud autem quod fiet virtute divina immediate, fiet subito, scilicet in termino temporis quo Angelorum opus complebitur: quia virtus superior interiori ad perfectionem adducit.

Ad primum ergo dicendum, quod Ezechiel loquebatur populo rudi, sicut & Moyses: unde sicut Moyses distinxit opera sex dierum per dies, ut rudis populus capere posset, quamvis omnia simul facta secundum Augustinum super Gen. ad lit. cap. xiv. ita Ezechiel diversa quæ in resurrectione futura sunt expressit, quamvis omnia simul futura sint in instanti.

Ad secundum dicendum, quod quamvis illæ operationes sint consequentes se invicem natura, sunt tamen simul tempore: quia vel sunt in eodem instanti, vel una est in instanti ad quod alia terminatur.

Ad tertium dicendum, quod idem videtur esse de sono illo, & de formis sacramentorum, scilicet quod in ultimo instanti prolacionis effectum suum habebunt.

Ad quartum dicendum, quod congregatio cinerum, quæ sine motu locali esse non potest, fiet ministerio Angelorum: & ideo erit in tempore, sed imperceptibili propter facilitatem operandi quæ competit Angelis.

SOLUTIO IV.

Ad quartam quæstionem dicendum, quod determinata hora temporis qua fiet resurrectio, pro certo sciri non potest, ut patet in littera; tamen satis probabiliter dicitur à quibusdam, quod resurrectio erit quasi in crepusculo, sole existente in oriente, & luna in occidente: quia in tali dispositione sol, & luna creduntur creata, ut sic eorum circulatio compleatur penitus per reditum ad eundem punctum: unde de Christo dicitur quod resurrexit tali hora.

Ad primum ergo dicendum, quod quando resur-